

Dordrecht, 18 juli 2023

Artikel 40 vragen RVO vervolgvragen over het vestigen van een AZC in Dordrecht

Helaas moest fractie Van Waardhuizen een gedeeltelijke beantwoording van onze schriftelijke vragen van d.d. 13 juli 2023 m.b.t. het vestigen van een AZC in Dordrecht uit de krant van d.d. 18 juli 2023 vernemen zonder dat daarbij vermeld wordt dat de overige vragen uitgebreider beantwoord zullen worden. Tegelijkertijd roept de laatste zin in het krantenartikel de nodige vragen op. Deze zin luidt als volgt; Uitgangspunt van de gemeente is dat het COA alles voor zijn rekening neemt en 'dat de komst van een AZC voor Dordrecht tenminste budgetneutraal is'.

Fractie Van Waardhuizen heeft daarbij de volgende aanvullende vragen:

1. Welke financiële afspraken heeft het demissionaire kabinet met het COA gemaakt vooruitlopend op de Spreidingswet? En waaruit blijkt dit? Graag zien wij de toezegging van het COA schriftelijk gedeeld worden met de gemeenteraad met een overzicht van de onderdelen die met de toegezegde middelen worden gedekt.

Voorts, het conceptwetsvoorstel gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvang-voorzieningen (Spreidingswet) is bij brieven 8 november 2022 in consultatie gebracht en aan het COA voorgelegd voor een uitvoeringsscan voor een termijn van twee weken. In de schriftelijke reactie van het COA d.d. 25 november 2022 m.b.t. de uitkomsten van de uitvoeringsscan – bijgevoegd als bijlage - valt het volgende te lezen: *“Op voorhand is een voorbehoud op zijn plaats. Het korte tijdsbestek tussen de publicatie van het wetsvoorstel en uw deadline voor een reactie op dit voorstel maakt het helaas niet mogelijk een volwaardige uitvoeringstoets uit te voeren. We hebben bovendien moeten vaststellen nog niet alle details van de voorgestelde wijzigingen te kunnen doorgronden op basis van het wetsvoorstel en de memorie van toelichting, alsmede de aanvullende informatie die uw departement tot op heden daarover heeft verschaft. Er is daarbij nog een nadere uitwerking in lagere regelgeving nodig, die minstens zo cruciaal is om de werking en uitvoerbaarheid van het wetsvoorstel goed te kunnen beoordelen, alsmede de impact op het werk van onze medewerkers en de rol en positionering van het COA”* ... en ... *“In dat kader is het belangrijk dat de wet en de kaders voor alle betrokkenen glashelder zijn en dat ook de verantwoordelijkheden en de bejeging van het toezicht daarop duidelijk zijn omschreven. Het COA is van mening dat het ontwerp van de wet op een aantal onderdelen vanuit het perspectief van de uitvoering scherper kan en moet.*

Een deel van de concept-wetsteksten dient meer voor zichzelf te spreken, onderdelen van de memorie van toelichting horen in de wet zelf thuis en er is ook scherpte nodig in nog te ontwikkelen lagere regelgeving”.

Verder valt in de reactie van het COA te lezen *“Het COA steunt de inzet om te komen tot een grotere vaste voorraad van opvangplaatsen in Nederland, zowel in termen van personeel als vastgoed, van harte. Daarbij dient opgemerkt te worden dat op dit moment hier nog geen stabiele meerjarenfinanciering voor beschikbaar is en dit is – zoals hiervoor reeds genoemd – cruciaal en onlosmakelijk verbonden aan het kunnen uitvoeren van het wetsvoorstel”.*

2. Hoe kijkt het college naar het schrijven van het COA zelf waarin wordt aangegeven dat “nog een nadere uitwerking in lagere regelgeving nodig is, die minstens zo cruciaal is om de werking en uitvoerbaarheid van het wetsvoorstel goed te kunnen beoordelen, alsmede de impact op het werk van onze medewerkers en de rol en positionering van het COA” en er vooralsnog “geen stabiele meerjarenfinanciering beschikbaar is”? Betekent dit dan voor de gemeente Dordrecht dat zij vooruitlopend op de Spreidingswet en nadere uitwerking daarvan voor een belangrijk deel over gaat tot voorfinanciering?

De Algemene Rekenkamer ondersteunt in haar rapport ‘Focus op opvangcapaciteit voor asielzoekers’ d.d. 18 januari 2023 de ambitie van het COA om te komen tot een stabielere en toekomstbestendiger opvangsysteem met passende financieringsvorm. Op dit moment is ons opvangsysteem echter niet toegerust op schommelingen in de bezetting van asielopvang. Dat heeft onder andere te maken met de huidige financieringssysteem: het COA wordt gefinancierd per beslagen bed, op basis van de ‘bezetting’. De Algemene Rekenkamer constateert dan ook dat uitgaven aan asielopvang stelselmatig hoger uitvallen dan initieel begroot (zie ook: <https://www.coa.nl/nl/nieuws/rekenkamerrapport-ondersteunt-coa-pleidooi-richting-stabiele-financiering>).

3. Is het college bekend met het rapport ‘Focus op opvangcapaciteit voor asielzoekers’ van de Algemene Rekenkamer? En zo ja, wat is hier u mening over in relatie tot ‘budgettaire’ neutraliteit vooruitlopend op de Spreidingswet en nadere uitwerking daarvan?

Verder, op basis van Gemeentewet artikel 108, derde lid, en de Provinciewet artikel 105, derde lid, is het uitgangspunt reële compensatie van de extra kosten als gevolg van de activiteiten ten behoeve van het mogelijk maken van asielopvangvoorzieningen, overeenkomstig deze wet. Daartoe valt in de memorie van toelichting (TK vergaderjaar 2022–2023, 36 333, nr. 3) te lezen: “De hoogte en omvang vraagt om een politiek-bestuurlijke afweging, met als uitgangspunt dat gemeenten en provincies er als gevolg van het mogelijk maken van de opvang van asielzoekers niet slechter voor komen te staan dan daarvoor. Daarom zullen ingevolge artikel 2 Financiële-verhoudingswet de financiële gevolgen van de nieuwe beleidsvoornemens van het Rijk worden onderzocht. Dit zou parallel gebeuren aan het traject van advisering door de medeoverheden en internetconsultatie. Gezien de veel kortere tijdsperiode dan gebruikelijk en nog ontbrekende lagere regelgeving is het niet mogelijk gebleken een volledige artikel 2 financiële uitvoeringstoets te doen. Wel is een quickscan uitgevoerd op de mogelijke financiële consequenties. Daarnaast is door het departement gekeken naar de financiële gevolgen van de wet. Gebleken is in ieder geval dat:

– Goede afbakening van kosten die ten laste komen van gemeenten en welke ten laste komen van het COA voor onder andere de oplevering en ingebruikneming van opvanglocaties is noodzakelijk. Tevens geldt dat er kosten worden gemaakt door gemeenten die voortvloeien uit de taak; dus de daadwerkelijke wijziging van bestemmingsplannen en vergunningverlening. Deze kosten worden op dit moment reeds ondervangen middels artikel 6 van het Faciliteitenbesluit.

- Er is een reëel tarief noodzakelijk welke een reële vergoeding representeert voor het bieden van opvang aan asielzoekers. Het COA biedt opvang voor gemiddeld € 71 per bed per nacht. Voor derde partijen zal een gelijk tarief gelden voor de opvang als voor het COA.
- Hoewel kleinere locaties per opvangplaats duurder zullen zijn, wordt ingezet op vergoeding van de gemaakte kosten. Daarbij geldt wel dat steeds in het oog moet worden gehouden dat doelmatige exploitatie mogelijk moet zijn. Het voorgestelde tarief zou hier in grote mate in moeten voorzien.
- In dit verband is van belang dat het voorgestelde nieuwe artikel 3b van de Wet COA mogelijk maakt dat het COA en het college overeenkomen dat een opvangvoorziening door of onder verantwoordelijkheid van het college wordt geëxploiteerd, in plaats van door het COA (zie nader de artikelsgewijze toelichting bij artikel 10).
- Bij het bieden van duurzame opvang kunnen gemeenten en provincies een uitkering ontvangen wanneer zij aan specifieke voorwaarden voldoen. De omvang hiervan is afhankelijk van het moment van inbreng. In de tabel is de verwachte opvangcapaciteit (75.500) leidend. Daarbij wordt uitgegaan dat voor 5.500 plekken geen uitkering wordt ontvangen, dat de nationale en provinciale inbreng gelijk zal zijn (beiden 31.250) en er een aantal bijzondere opvangplaatsen zijn (7.500). Tevens is er rekening gehouden dat 25% van de nationale inbreng meetelt met de >75% provinciale inbreng.
- Door gemeenten, provincie (cdK), het Rijk en de organisaties die een rol hebben in het asielproces nemen de coördinatievraagstukken toe wanneer meerdere partijen een mogelijkheid hebben tot het bieden van opvang. Daarbij kan gedacht worden aan de beschikbaarheid van een asielzoeker voor de procedure van de IND en/of terugkeer naar het land van herkomst. De verwachte meerkosten bedragen naar schatting structureel € 25 mln.
- Voor het ondersteunen van de operationele coördinatievraagstukken zal een ICT-systeem moet worden aangeschaft en onderhouden. De kosten van deze voorzieningen ten behoeve van de ondersteuning van het operationele proces zijn initieel 20 mln. en structureel 1 mln.
- Op voorhand wordt benadrukt dat, zoals gebruikelijk, niet of niet rechtmatig bestede middelen die ter compensatie van door de gemeente gemaakte kosten voor het uitvoeren van de wet zijn uitgekeerd zullen worden teruggevorderd. Het gaat dan uitsluitend om het terugvorderen of verminderen van budgetten die het Rijk voor asielopvang aan gemeenten heeft overgemaakt wanneer een gemeente dat geld daar niet aan heeft besteed of de wet anderszins niet goed uitvoert. In de specifieke uitkeringsregeling worden ook de modaliteiten van de verstrekking van de uitkeringen geregeld (aanvraag, verlenen, vaststellen, uitbetalen, terugvorderen). 2023 2024 2025 2026 2027 Opvangkosten PM PM PM PM PM Uitkering 175.000 PM PM Coördinatie 25.000 25.000 25.000 25.000 25.000 ICT 20.000 1.000 1.000 1.000 1.000 Een volledige artikel 2 toets zal nog plaatsvinden en daar worden bovenstaande elementen in meegenomen en getoetst. Dekking van de budgettaire consequenties van deze wet maakt onderdeel uit van de voorjaarsbesluitvorming”.

4. Uit bovenstaande valt op te maken dat de budgettaire consequenties vooralsnog niet volledig inzichtelijk zijn. Zijn hierover vooruitlopend op de Spreidingswet en nadere uitwerking daarvan ook afspraken over gemaakt met het COA en/of Rijk? Welke ontbindende voorwaarden staan in de bestuurlijke overeenkomst? Of heeft het Rijk vooruitlopend op de Spreidingswet en nadere uitwerking daarvan een blanco cheque aan het COA gegeven?
5. Vertrouwt het college er op dat álle kosten achteraf vergoed zullen worden door COA en/of Rijk? Mede bezien in het licht dat de portefeuillehouder financiën bij de behandeling van de kadernota en eerder heeft aangegeven dat het Rijk achterblijft met financiering bij diverse onderdelen en dat dit mede leidt tot de bezuinigingsoperatie waar onze gemeente (binnen afzienbare tijd) mee geconfronteerd wordt.